

MUZEJ SINJSKE ALKE

Suvremena interpretacija tradicije

U novoj rubrici predstavljamo živopisne muzeje iz različitih krajeva Hrvatske, s naglaskom na manje sredine. Započinjemo osvrtom na Muzej sinjske alke, jedan od najsuvremenijih muzeja u Hrvatskoj, u povodu osvajanja prestižne nagrade Europske komisije *Europa Nostra*

Konceptiju stalnog postava Muzeja sinjske alke osmislili su Joško Belamarić i Ante Milošević

BORIS FILIPOVIĆ GRČIĆ

Muzej Sinjske alke svečano je otvoren 8. kolovoza 2015. u sam osvit proslave tristote obljetnice Sinjske alke. Tako je ozračju tri stoljeća slavlja postojanja Viteško alkarsko društvo i muzejski fondus starih alkarskih odora i opreme našao mjesto pod primjerenim krovom i u sugestivno uređenu ambijentu. Počeci Muzeja Sinjske alke sežu stotinjak godina unatrag, kada su se javile prve zamisli o posebnom prostoru, koji bi služio za potrebe Alke i Viteškog alkarskog društva, u to doba bez nekretnina.

U vremenu nakon Drugoga svjetskog rata alkarske odore, oružje i oprema bili su kao posebna zbirka smješteni u Muzeju Cetinske krajine, da bi zatim, do 1990-ih, bili izloženi kao priručna zbirka u prostorima Viteškog alkarskog društva u nekadašnjoj kući Krune Tripala, vojvode s početka 20. stoljeća. Navedena je kuća zatim, otkupom od nasljednika, 1990-ih većim dijelom došla u vlasništvo Viteškog alkarskog društva. Još u 1980-ima Viteško alkarsko društvo došlo je u vlasništvo dijela Kvartira, spomeničkog bloka vojarni iz 18. i 19. stoljeća. Početkom 21. stoljeća od Hrvatske vojske preuzet je u vlasništvo cijeli blok Kvartira te se od tada počinje ostvarivati starija zamisao o alkarskom sjedištu mnogo prikladnijem od dotadašnjeg u nekadašnjoj Tripalovoj kući „ispod crkve“, na Šetalištu Alojzija Stepinca.

Važan korak u ostvarenju alkarskog muzeja bio je Prostorni program i cjelovita Konceptija stalnog postava Alkarskog muzeja u Sinju što su ih zajedno razradili muzeolog Ivo Maroević i arhitekt Duško Droplić 1987. imajući u vidu prostor Kvartira. Dvori i Muzej konačno su oblikovani prema arhitektonskom projektu Građevinsko-arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i glavnog projektanta Ante Kuzmanića – izabranu na arhitektonskom natječaju što ga je 2001. provelo Viteško alkarsko društvo. Konceptiju stalnoga postava Muzeja Sinjske alke i uređenja prostora Alkarskih dvora u muzejskoj funkciji priredili su Joško Belamarić i Ante Milošević, a projekt uređenja Nikolina Jelavić-Mitrović.

Stručni i volonterski doprinosi

Oblikovanjem Alkarskih dvora u starim Kvartirima konačno su se stekli uvjeti da viteška igra Sinjska alka dobije reprezenta-

Muzej alke doseže najviše muzejske standarde, kako prezentacijske, tako i tehnološke

tivan muzejski okvir, čitave godine dostupan javnosti, namjernicima, ekskurzijama i, prije svega, samim Sinjanima: Tako je u ozračju slavlja trećega stoljeća postojanja Viteško alkarsko društvo i muzejski fondus starih alkarskih odora i opreme našao mjesto pod prikladnim krovom i u sugestivno uređenu ambijentu.

Pri realizaciji projekta koji je iniciralo Viteško alkarsko društvo Sinj dugi niz godina sudjelovali su brojni članovi Viteškog alkarskog društva u suradnji s Arhitektonskim biroom Ante Kuzmanić (Ante Kuzmanić, Marin Kaliterna i Darinka Kuzmanić). Autori muzeološke koncepcije bili su Ante Milošević iz MHAS-a te Joško Belamarić s Instituta za povijest umjetnosti – Centar Cvito Fisković. Likovni projekt stalnog postava izradila je Nikolina Jelavić Mitrović, a restauraciju su odora, oružja i konjske opreme te izradu replika obavili djelatnici Hrvatskog restauratorskog zavoda. Akademski kipar Hrvoje Dumančić autor je figura konja te ljudskih lica i ruku, a prema kiparovima predlošcima izradila ih je tvrtka Neir d.o.o. Filmsku arhivsku gradu ustupili su Filmski arhiv Hrvatske radiotelevizije s urednikom Vladimirom Brnardićem, Hrvatska kinoteka – Hrvatski državni arhiv, Jugoslavenska kinoteka Beograd, Fondazione Sa Sartiglia, Oristano iz Italije, te Trka na prstenac na Barbanu.

Audiovizualni materijal izradili su Hrvatska radiotelevizija i Kinoteka, u režiji Dražena Žarkovića, Darka Drinovca i Ljube Zdjelarevića. Tekstove u postavu muzeja na engleski jezik preveo je Graham McMa-

ster. Multimedijalni sustav i aplikacije izveli su AVC Zagreb i Kinoteka, dok je vizualni identitet osmislio Boris Ljubičić – Studio Internacional. Ostali stručni suradnici, povjesničari i etnolozi su Marko Rimac, don Josip Dukić i Silvio Braica. Uz gore nabrojene u pripremi i realizaciji projekta veliki volonterski doprinos dali su brojni članovi Viteškog alkarskog društva: alkari, alkarski momci, članovi uprave.

Bogatstvo interaktivnih sadržaja

Muzej Sinjske alke jedan je od najsuvremenijih muzeja u Republici Hrvatskoj. Stalnim postavom doseže najviše muzejske standarde, kako prezentacijske tako i tehnološke. Brojni interaktivni sadržaji pobuđuju sva osjetila posjetitelja. To je suvremeno organizirana baštinska ustanova koja prezentira alkarske odore, opremu i oružje s multimedijalnim instalacijama, filmovima i sl. Priča koju Muzej Sinjske alke izlaže svojom arhivskom gradom nezamjenjiv je dio povijesti Sinja i Cetinske krajine, duboko ukorijenjen u kolektivnu hrvatsku memoriju. Osnovna je misao vodilja Muzeja da svakom posjetitelju približi nezamjenjiv doživljaj Sinjske alke, koje je vrijednost prepoznao i UNESCO uvrstivši je 2010. na Reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva.

Stalni postav počinje alkarskom povorkom, koja prikazuje četrnaest tipičnih ljudskih i osam tipičnih konjskih sudionika, a s pomoću suvremene tehnologije i multimedijalnih sadržaja statične su figure oživlje-

ne. U sljedećoj prostoriji posjetiteljima je prezentirana karta Cetinske krajine kako bi se upoznali s time tko sve smije trčati Alku. Prikazani su sudionici Alke, njezina pravila i sama igra. Na cijeloj dužini triju zidova nalazi se vitrina tlocrtnog E-oblika, koja prikazuje segmente odore i opreme: momka, alkara, alkarskih konja i konja Edeka. Kako bi posjetiteljima ponudili potpuni doživljaj Alke u prostoru koji je u punoj visini, izložen je alkar na konju u položaju kako gađa alku. Na zidu, bočno od alkara u trku, projicira se film s publikom na Alci, kako sadašnjom tako i publikom tijekom povijesti. Film prate karakteristični zvukovi: galop u tišini, zvuk sudaranja koplja i alke, uzdasi i pljesak publike, mačkule ako je pogodak u sridu...

Na galerijskom dijelu postav prikazane su cjeline na interaktivan način: Bitka kod Sinja 1715, Sinjski grad, arhivsko gradivo, komparativna kopljanička natjecanja tijekom povijesti i cjelina sa slavodobitnikom. Prvi segment prostora sadržava nastavak cjeline s Bitkom, a prikazuje i preostale predmete iz bitke. Na samostojećem pultu, u središtu toga segmenta, nalaze se dva ekrana osjetljiva na dodir, a prikazuju animiranu videoigru Bitku kod Sinja 1715. Na parapetu ograde pult je s trima ekranima koji prikazuju komparativna kopljanička natjecanja u Hrvatskoj i Europi.

Vitрина slavodobitnika

Posljednji segment posvećen je slavodobitnicima. U nastavku zidnog elementa nalazi se svojevrsni zid slavnih i zaslužnih ljudi u povijesti Alke. Na središnjem je mjestu vitrina sa slavodobitnikom na konju. Pored vitrine nalazi se upravljačko mjesto, povezano s videozidom preko puta vitrine slavodobitnika. Na njemu se nalaze svi poznati slavodobitnici predstavljeni po godinama osvajanja Alke. Posjetitelj može odabrati godinu koju želi i vidjeti tko je tada dobio Alku.

Postav u ovom prostoru završava arhivom koji se pretražuje na trima velikim ekranima osjetljivim na dodir, a montirani su na pult koji gleda prema prostoriji s povorkom. Ekran funkcioniraju kao veliki arhiv Alke, odnosno baza podataka u kojoj se mogu saznati zanimljivosti o Sinjskoj alci u svim povijesnim razdobljima kroz koja je uspješno prošla do danas.

Muzej se u nekoliko godina postojanja ponosi kao dobitnik brojnih nagrada. Nominiran je za najbolji europski muzej 2017. (EMYA 2017). Dobitnik je zlatne plakete međunarodne kulturnoturističke nagrade *Plautilla* 2017. Forum slavenskih kultura dodijelio je Muzeju nagradu za *storytelling* (ZIVA Award 2016), a ušao je i u finale za nagradu Kulturna atrakcija godine 2016. koju dodjeljuje Hrvatska turistička zajednica.

Posljednja i najveća nagrada stigla je u ljeto ove godine. Riječ o prestižnoj nagradi Europske Unije Europa Nostra za 2018. Tu nagradu dodjeljuje Europska komisija i vodeća europska mreža za baštinu Europa Nostra za velika postignuća u konzervaciji, istraživanju, predanom radu te obrazovanju, osposobljavanju i podizanju razine osviještenosti o važnosti očuvanja kulturne baštine u okviru Unije. Kruna je to na sva dosadašnja priznanja i poticaj za budućnost.